

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕАТРАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОРОЛІВСТВІ САУДІВСЬКА АРАВІЯ

Альмувайїл Фадель

Вищий інститут драматичного мистецтва

Анотація

Мета статті — виявити особливості та тенденції розвитку сучасної театральної освіти в контексті культурної політики Королівства Саудівська Аравія на основі аналізу національної стратегії в галузі культури, діяльності Комісії театру та сценічного мистецтва, а також Центру світової культури імені короля Абдулазіза. *Методологія дослідження*. Застосовано метод теоретичного аналізу, що посприяв дослідженню наукових джерел, присвячених проблематиці театральної освіти в Саудівській Аравії; метод методологічного та системного аналізу, завдяки яким виявлено мету, завдання та зміст провідних ініціатив, спрямованих на розвиток театрального мистецтва; системний метод, застосування якого посприяло розгляду театральної культури та освіти як цілісності; метод когнітивного аналізу, завдяки якому виявлено особливості стратегії розвитку театру та сценічного мистецтва. *Результати*. Розвиток театрального та сценічного мистецтва як одного з основних секторів культури на сучасному етапі вважається пріоритетним в рамках національної культурної стратегії Королівства Саудівська Аравія. Відповідно до ідеологічної програми влади країни на сучасному етапі активно заохочується розвиток діалогічного напрямку прагматичного поєднання новацій західних практик та саудівських традицій. За підтримки Управління театру та театрального мистецтва Саудівської Аравії запроваджено ініціативи, спрямовані на підтримку професійного розвитку театральних секторів, задоволення потреби в кваліфікованих національних кадрах та розвитку акторської й режисерської майстерності. *Наукова новизна*. Досліджено сучасний стан та окреслено перспективи розвитку театральної культури і освіти в Королівстві Саудівська Аравія; розглянуто провідні ініціативи, спрямовані на посилення інтересу до театральних мистецтв за допомогою інноваційних навчальних програм; проаналізовано стратегію Комісії театру та сценічного мистецтва, розроблену відповідно до Національної стратегії в галузі культури країни від 2021 р.; виявлено роль Центру світової культури короля Абдулазіза в підготовці саудівського суспільства до ознайомлення зі спеціалізованими театральними навчальними просторами. *Ключові слова*: театральна освіта; театральна культура; Королівство Саудівська Аравія; навчальні програми; семінари

Для цитування

Фадель, А. (2022). Сучасний стан та перспективи розвитку театральної освіти в Королівстві Саудівська Аравія. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 46, 150-154. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258630>

ВСТУП

Протягом тривалого періоду Саудівська Аравія була уособлена від решти світу через домінуючий релігійний фактор та традиційну систему, що створювало певні складнощі як для розвитку сфери культури й освіти в цілому, так і для театральної освіти зокрема. Проте на сучасному етапі спостерігаються активні зрушення в контексті розвитку галузі, професіоналізації

театрального мистецтва та посилення його ролі в освітньому процесі, що актуалізує дослідження означеної тенденції з позиції сучасної гуманітарної науки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання, пов'язані з сучасною освітою в мусульманських країнах, сьогодні опинилися в полі

наукових інтересів багатьох дослідників не лише в Східних, але й у Західних країнах. Так, наприклад, окремі аспекти означеної проблематики аналізує Б. Рахімі (Rahimi, 2020) в монографії «Театр на Близькому Сході: між перформансом і політикою» («Theatre in the Middle East: Between Performance and Politics»); М. Наджару (Najjar, 2020) в дослідженні «Викладання близькосхідного театру: створення, виклики та нагороди» («Teaching Middle Eastern theatre: creation, challenges and rewards») розглядає особливості викладання дисципліни «Арабсько-американський театр» в університетах США та ін.

У вітчизняному науковому вимірі, незважаючи на наявність окремих публікацій, присвячених дослідженню теорії та історії театру в ісламських країнах (наприклад, наукові статті та розвідки Х. Альхаджрі (2021), В. Демещенко (2008) та ін., питання, пов'язані з сучасною театральною освітою, лишаються невисвітленими.

Мета статті - виявити особливості та тенденції розвитку сучасної театральної освіти в контексті культурної політики Королівства Саудівська Аравія на основі аналізу національної стратегії в галузі культури, діяльності Комісії театру та сценічного мистецтва, а також Центру світової культури короля Абдулазіза.

Методологія зумовлена метою дослідження. Застосовано метод теоретичного аналізу, що посприяв дослідженню наукових джерел, присвячених проблематиці театральної освіти в Саудівській Аравії; метод методологічного та системного аналізу, завдяки яким виявлено мету, завдання та зміст провідних ініціатив, спрямованих на розвиток театрального мистецтва в цілому та театральної педагогіки зокрема; системний метод, застосування якого посприяло розгляду театральної культури та освіти в Королівстві Саудівська Аравія як цілісності; метод когнітивного аналізу, завдяки якому виявлено особливості стратегії розвитку театру та сценічного мистецтва в Королівстві Саудівська Аравія та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Королівство Саудівська Аравія — найбільш ортодоксальна ісламська країна, яка дотримується строгих законів шаріату, встановленого ваххабітами. Через низку історичних обставин у країні заборонені політичні партії, громадські організації та професійні об'єднання, зберігається монархічна форма правління, а ідеологічною основою є іслам. Відповідно, звичні для європейців поняття «сучасне суспільство», «сучасна театральна освіта» та ін. можуть бути застосовані щодо цієї країни досить умовно.

У виданих в 1991 р. королем декретах «Основи системи влади Королівства Саудівська Аравія» чітко прописані встановлені державою порядки для закладів культури, освіти та засобів масової інформації — вони підтримують участь у просвіті нації та зміцненні її єдності.

Протягом останніх семи років у Саудівській Аравії відбуваються помітні зрушення соціально-політичного характеру, що посприяло досягненню високого рівня якості життя та становлення королівства як політичного та фінансового центру арабського світу.

Незважаючи на те, що саудівське суспільство продовжує лишатися надзвичайно закритим, у ньому відбуваються процеси розвитку й модернізації, які вирізняються суперництвом традиційного та сучасного, тобто ісламського та родоплеменних змістів з європейськими та національними стандартами. Відповідно до ідеологічної провладної програми, що знайшла безпосереднє відображення в діяльності міністерства культури й інформації, заохочується розвиток діалогічного напрямку прагматичного поєднання новацій із західних практик та поваги до саудівських традицій.

У галузі культури, зокрема театральної, Королівство Саудівська Аравія тривалий час було ізольоване від Західного і навіть великою мірою від арабо-ісламського світу. Іслам визначав політичне та суспільне життя країни, утворюючи межі для розвитку культури та мистецтва. Певні організаційні зміни відбулися протягом останніх років з утворенням асоціації саудівських театральних діячів, відкриттям культурних центрів під егідою міністерства культури, метою яких є поширення культури й мистецтва серед мас (Ананьин, 2016, с. 105).

Театральне мистецтво в Королівстві Саудівська Аравія з'явилося приблизно 45 років тому, проте постійних театральних колективів ще на початку XXI ст. в країні не існувало. Натомість діяло кілька самодіяльних колективів, до складу яких входили виключно чоловіки, а з 2010 р. розпочала діяльність трупа, яка складається з жінок і здійснює постановки вистав, у яких чоловічі персонажі відсутні.

У 2021 р. Комісія театру та сценічного мистецтва оголосила про завершення своєї стратегії відповідно до Національної стратегії в галузі культури. Султан Аль-Базеї, генеральний директор Комісії театру та сценічного мистецтва, наголосив на тому, що стратегія спрямована на розвиток театрального та виконавського мистецтва як одного з основних секторів культури в рамках національної культурної програми.

Основні функції комісії включають:

- розширення можливостей практиків сектору шляхом створення середовища, що сприяє творчості;
- розвиток здібностей через освіту та навчання;
- забезпечення мотивації та підтримки розвитку театрального мистецтва, що задовольняє смаки саудівської аудиторії, стає частиною усталених культурних звичаїв та ознайомить світ із культурою Саудівської Аравії.

Після поглибленого аналізу поточного сектору театру та сценічного мистецтва в Королівстві комісією було виявлено проблеми, які стоять перед проектом розвитку театру та сценічного мистецтва, пов'язані переважно з обмеженими програмами розвитку талантів, відсутністю базової інфраструктури, поганим фінансуванням, використанням у виставах технологій низького рівня, відсутністю передового управління для досягнення більшої участі громади, недостатнім рівнем залучення аудиторії, на додаток до відсутності ліцензій на галузеві види діяльності та професії. Слід зазначити, що було сформовано стратегію подальшого розвитку, спрямовану на просування сектору театру та сценічного мистецтва, що дало змогу талантам Саудівської Аравії будувати успішну кар'єру та створювати надихаючий контент (Theatre and Performing Arts Commission, 2021a).

Стратегічними завданнями комісією визначено:

- збільшення кількості та урізноманітнення контенту;
- розширення та диверсифікація місцевого виробництва;
- забезпечення доступу до театру та сектору виконавського мистецтва;
- підвищення рівня оцінки серед публіки та практиків;
- створення попиту серед глядачів.

Для досягнення цих цілей комісія розробила ініціативи згідно з кількома керівними принципами, спрямованими на вирішення основних проблем, створення ефективного театального простору, забезпечення трансформації сектору у виробничу галузь, яка сприяє економічному зростанню, розвитку культури як способу життя, підвищенню професійного та творчого рівня театальної галузі.

Наразі Комісією театру та сценічного мистецтва на основі принципів «Розвиток талантів», «Розвиток інфраструктури сектору», «Фінансування», «Сучасні технології», «Аудиторія» та «Врядування» започатковано 26 ініціатив для обслуговування та розвитку сектору, які будуть реалізовані поетапно до 2030 р. Зокрема мова йде про:

- ініціативи в галузі освіти, навчання та виявлення талантів, шкільний театр, театральну академію, ініціативу розвитку кар'єри, набір випускників у секторі та галузеві премії;

- модернізацію та активізацію інфраструктури, національного театру та театального району Ер-Ріяда;

- підтримку місцевого виробництва, підтримку процесів створення та проведення шоу, а також фінансування заходів та контенту;

- програму підтримки інновацій та багатокранну ініціативу;

- субсидування цін на квитки, дослідження глядацьких інтересів, розвиток театальної критики, підвищення обізнаності про роботу місцевого сектору, міжнародну обізнаність, стимулювання участі громади, запуск програм для туристів та міжнародного спілкування;

- активацію інститутів громадянського суспільства, роботу з асоціаціями та ініціативу спрощення процедур ліцензування.

Особлива увага Комісії театру та сценічного мистецтва приділена освітнім і навчальним курсам — у 2022 р. заплановано випустити близько 4500 чоловіків і жінок-виконавців, які мають відповідну кваліфікацію, ще 4200 чоловіків і жінок наразі продовжують навчання (Theatre and Performing Arts Commission, 2021b).

Театральний рух Саудівської Аравії переживає наразі значне прискорення завдяки амбітним навчальним програмам.

Центр світової культури короля Абдулазіза є багатовимірною культурною платформою, яка прагне надихати та мотивувати свою аудиторію в галузі науки, мистецтва та інновацій, а також розширити можливості національних талантів та висвітлити досягнення Королівства у всьому світі.

У 2021 р. Центр світової культури короля Абдулазіза завершив свою програму «Театр у школах», націлену на 40 вчителів Східної провінції. Пілотну програму, яку проводили у співпраці з управлінням освіти області, було започатковано з метою сприяння інтересу до театального мистецтва через доступні інноваційні та цікаві курси. Чотиритижнева програма віртуального та практичного навчання у співпраці з Національним інститутом драматичного мистецтва та Академією сценічних мистецтв Шарджі — онлайн-курс, орієнтований на вчителів середніх шкіл по всій країні, з метою включення дисципліни «Драма та театр» у систему народної освіти в найближчому майбутньому.

У рамках програми було проведено кілька семінарів, зокрема, вступ до акторської майстерності, аудіо-виконання та постановку вистав, вступ до руху й фізичного виконання, а також інші програми для розвитку художнього таланту, створення творчого та інноваційного простору для поступу виконавського мистецтва.

Після закінчення програми вчителі-учасники розпочали заплановане 10-тижневе навчання, створення шкільних постановок та підготовку до національного конкурсу, який відбувся в листопаді. Шість найкращих п'єс — три з жіночих шкіл і три з чоловічих — були поставлені та показані на Ітрі в січні.

Восени 2021 р. Управління театру та театрального мистецтва Саудівської Аравії запустило другу програму підвищення кваліфікації з акторської майстерності та режисури, спрямовану на виявлення місцевих талантів та формування професійних інструментів і навичок. У рамках програми на сцені Публічної бібліотеки короля Абдул-Азіза в Ер-Ріяді протягом 10 днів за участю 50 чоловіків і жінок-стажерів, відібраних із понад 150 претендентів (конкурсний відбір відбувався на основі попереднього досвіду виконання, рівня акторської майстерності та знання англійської мови), навчальною командою зі США та Іспанії було проведено два семінари та заняття з професійної підготовки театральних акторів і режисерів (Theatre and Performing Arts Commission, 2021b). Метою програми стало прагнення збагатити учасників світовим театральним досвідом та розширити можливості працевлаштування для театральних практиків.

ВИСНОВКИ

Розвиток театральний та сценічний мистецтва як одного з основних секторів культури на сучасному етапі вважається пріоритетним в рамках національної культурної стратегії Королівства Саудівська Аравія. Відповідно до ідеологічної програми влади країни, яка відображена в діяльності міністерства культури та інформації, на сучасному етапі активно заохочується розвиток діалогічного напрямку прагматичного поєднання новацій західних практик та саудівських традицій.

За підтримки Управління театру та театральний мистецтва Саудівської Аравії запроваджено ініціативи, спрямовані на підтримку професійного розвитку театральний сектору, задоволення потреби в кваліфікованих національних кадрах та розвитку акторської і режисерської майстерності, зокрема проводяться інтеркультурні театральні семінари, лекції, розробляються нові навчальні програми. Ініціатива спрямована на заохочення інтересу до театральний мистецтва за допомогою доступних інноваційний курсів, розвиток творчості, поширення знань та зміцнення міжкультурної комунікації через цілорічні мистецькі, культурні та творчі програми.

Наукова новизна полягає в дослідженні сучасного стану та окресленні перспективи розвитку театральний освіти в Королівстві Саудівська Аравія; розгляді провладних ініціатив, спрямованих на посилення інтересу до театральний мистецтва за допо-

могою інноваційний навчальний програм (програму «Театр в школах» та ін.); аналізі стратегії Комісії театру та сценічний мистецтва, розробленої відповідно до Національної стратегії в галузі культури країни від 2021 р.; виявленні ролі Центру світової культури короля Абдулазіза в підготовці саудівський суспільства до ознайомлення зі спеціалізованими театральними навчальними просторами.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Альхаджрі, Х. (2021). Исламский театр те'зіе: шлях до Європи. *Вісник Київського національного університету культур і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*, 4(2), 88-108. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.4.2.2021.243237>
- Ананьин, М. И. (2016). Состояние дел в области культуры в Королевстве Саудовская Аравия. *Вестник РГГУ. Серия: Политология. История. Международные отношения*, 3(5), 102-107.
- Демещенко, В. В. (2008). Культура та мистецтво арабського світу. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 45-50.
- Najjar, M. M. (2020). Teaching Middle Eastern theatre: creation, challenges and rewards. In B. Rahimi (Ed.), *Theatre in the Middle East: Between Performance and Politics* (pp. 23-42). Anthem Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvx8b7k2.7>
- Rahimi, B. (Ed.). (2020). *Theatre in the Middle East: Between Performance and Politics*. Anthem Press.
- Theatre and Performing Arts Commission. (2021a, May 5). Performing arts in Saudi Arabia take center stage in new development strategy. *ARAB NEWS*. <https://www.arabnews.com/node/1853756/saudi-arabia>
- Theatre and Performing Arts Commission. (2021b, May 5). Saudi Theatre and Performing Arts Commission finalises sector development strategy. *Saudi gazette*. <https://saudigazette.com.sa/article/606324>

REFERENCES

- Alhajri, K. (2021). Islamskyi teatr teziie: shliakh do Yevropy [Ta'ziyah Islamic Theatre: the Way to Europe]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultur i mystetstv. Seriya: Stsenichne mystetstvo* [Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Stage Art], 4(2), 88-108. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.4.2.2021.243237> [in Ukrainian].
- Ananin, M. (2016). Sostoyanie del v oblasti kul'tury v Korolevstve Saudovskaya Araviya [The state of affairs in the field of culture in the Kingdom of Saudi Arabia]. *Vestnik RGGU. Seriya: Politologiya. Istoriya. Mezhdunarodnye otnosheniya* [Bulletin of Russian State University for the Humanities. Series: Political science. History. International relations], 3(5), 102-107 [in Russian].

- Demeshchenko, V. (2008). Kultura ta mystetstvo arabskoho svitu [Culture and art of the Arab world]. *Visnyk Derzhavnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv* [State Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald], 1, 45-50 [in Ukrainian].
- Najjar, M. (2020). Teaching middle eastern theatre: creation, challenges and rewards. In B. Rahimi (Ed.), *Theatre in the Middle East: Between Performance and Politics* (pp. 23-42). Anthem Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvx8b7k2.7>
- Rahimi, B. (Ed.). (2020). *Theatre in the Middle East: Between Performance and Politics*. Anthem Press.
- Theatre and Performing Arts Commission. (2021a, May 5). Performing arts in Saudi Arabia take centre stage in new development strategy. *ARAB NEWS*. <https://www.arabnews.com/node/1853756/saudi-arabia>
- Theatre and Performing Arts Commission. (2021b, May 5). Saudi Theatre and Performing Arts Commission finalises sector development strategy. *Saudi gazette*. <https://saudigazette.com.sa/article/606324>

CURRENT STATE AND PROSPECTS OF THEATRE EDUCATION DEVELOPMENT IN THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA

Almuwail Fadhel

Higher Institute of Dramatic Arts

Abstract

The purpose of the article is to identify the features and trends of modern theatre education in the context of the cultural policy of the Kingdom of Saudi Arabia based on the analysis of the national strategy in culture, the activities of the Theatre and Performing Arts Commission and the King Abdulaziz Centre for World Culture. *Methods*. The use of the method of theoretical analysis contributed to the study of scientific sources on the issue of theatre education in Saudi Arabia; the method of methodological and systematic analysis made it possible to reveal the purpose, objectives, and content of leading initiatives aimed at the development of theatre art; the application of the systematic method contributed to the consideration of theatrical culture and education as a whole; the method of cognitive analysis allowed us to reveal the features of the strategy of the development of theatre and performing arts. *Results*. The development of theatrical and performing arts as one of the main sectors of culture at the present stage is considered a priority in the national cultural strategy of the Kingdom of Saudi Arabia. In accordance with the ideological programme of the country's authorities, the development of a dialogic direction of a pragmatic combination of innovations of Western practices and Saudi traditions is actively encouraged at the present stage. With the support of the Department of Theatre and Theatre Arts of Saudi Arabia, initiatives have been launched to support the professional development of the theatre sector, meet the need for qualified national staff and develop acting and directing skills. *Scientific novelty*. The current state and prospects of the development of theatrical culture and education in the Kingdom of Saudi Arabia are studied; pro-government initiatives aimed at strengthening interest in theatrical art through innovative educational programmes are considered; the strategy of the Theatre and Performing Arts Commission, developed in accordance with the country's National Strategy in the field of culture from 2021, is analysed; the role of the King Abdulaziz Centre for World Culture in preparing Saudi society for familiarisation with specialised theatrical educational spaces is revealed.

Keywords: theatre education; theatre culture; Kingdom of Saudi Arabia; training programmes; seminars

Інформація про автора

Альмувайл Фадель, доктор філософії в галузі педагогічних наук, доцент, Вищий інститут драматичного мистецтва, Сальмія, Кувейт, ORCID iD: 0000-0003-0506-1139, e-mail: almuwaifadhe@gmail.com

Information about the author

Almuwail Fadhel, PhD in Education, Associate Professor, Higher Institute of Dramatic Arts, Hamad Al-Mubarak St, Salmiya, Kuwait, ORCID iD: 0000-0003-0506-1139, e-mail: almuwaifadhe@gmail.com

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.